

יח:

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה

עין משפט
גר מצוה

א [טור א"ח סי' תקנ]:
קא ב ג ד מ"י פ"ה מהל'
תענית הל' כ ג [ד] פמג
עשין דרנבן ג טור א"ח
סימן הקמט [וסי' תקפ]:

רבינו חננאל

וּמִרְכָּה בַּר סַפָּה הָיוּ
קְאָמֵר, בּוֹמֵם שִׁשׁ שְׁלוֹמֵם,
כִּלְמֵר לֹא זָמֵן שְׁלוֹמֵם
הַקְּדֵשׁ קִיָּם, הַלְּבָשׁוֹן
לְהַלְמֵחֵם, יֵשׁ שִׁמֵּם שְׁלוֹמֵם
זָקֵן עֵמֶם וְזָקֵן שְׁלוֹמֵם
כְּגוֹן עֵמֶם בּוֹמֵם הַזֶּה
זָקֵן מַחֲזִיק בְּזִמְזֵם אֶרֶץ
מַחֲזִיק, יֵשׁ אֶשֶׁם אֶרֶץ
הַלְּבָשׁוֹן הַזֶּה, לֹא זָמֵן
חֹבֶלֶת לִפְנֵיךָ, לִפְנֵיךָ
שְׁלֹחֵי יִצְחָק בְּרָךְ, אִי
לֹא מִסְפִּים מֵי יִצְחָק אֶבֶן,
וּמִרְכָּה מִשּׁוֹם שְׁחֹבֵלִי
כֵּן, בְּרוּחַ, מִשּׁוֹם שֶׁמֶרֶם
הַיּוֹב בְּרֹאשָׁתָם וּבְשִׁייתָם
וּנְלֹכְלֵת בְּרִי, וְנִחְשִׁיתָ
הַיֵּצִי, לֹכְלֵת עֲלֵיהֶם
כֵּן אֶשֶׁם לְעוֹלָם כְּלוֹלָתָם,
וְאֵפֶס שֶׁמֶם שֶׁמֶם שֶׁמֶם
בּוֹמֵם הַזֶּה לִפְנֵיךָ יִצְחָק
כֵּן יִצְחָק אֶמֶר רֵי שְׁשׁוֹן
כֵּן יִצְחָק רֵי דְבָרֵי הַיֵּצִי
וְקִבֵּל דּוֹשֵׁם וְזֹלֵלֵי הַיֵּצִי
עַרְבָה שֶׁהֵם אֵלֶּיךָ הַיֵּצִי
הַמִּצְרִי, וְהֵם לֹא בְּרֹאשָׁתָם
וּבְכֵן יִשְׁחַתּוּ לָהֶם רֵי, כֵּן
וּבְכֵן יִשְׁחַתּוּ הַרְבֵּה עַל
מִצְרַיִם וְיִשְׂרָאֵל רֵי, כֵּן
אֶמֶר רֵי, כֵּן הַיֵּצִי וְכֵן
אֶמֶר רֵי, כֵּן הַיֵּצִי וְכֵן

וְאָלֵךְ דַּרְבֵּי מִפְּרָשֵׁי
בִּסְפִירָה דְּרִבִּי עֲזַרְיָה
בְּמִסְכַּת מוֹטֵה, וְאָמַר ר' אַחַד
שֶׁמֶשׁ בֶּן יִצְחָק אָבִי אֶחָד
מִן דַּרְבֵּי שְׁתֵּי דְרִי
עֲקִיבָה דִּישֵׁי וְאָף אֶחָד
עֲקִיבָה דְּרִי מִנְיָן, וְלֹא הִלְכִינָּה
עַל דְּבָרָיו אֲלָא בְּעוֹם
הַשָּׁנָה לְבָר, שְׁהָא
אִמְרֵי שְׁתֵּי מִנְיָן שְׁבַת
סָמָךְ בָּלָל עַל דְּרִי, וְרִי
אִם אִמְרֵי שְׁתֵּי הַשְּׁתֵּי
הַזֵּה נִגְלֵה, שְׁבַת
שְׁמֹעִה לְעוֹלָה כִּי נִחְבְּרֵה
הָעִיר וְשׁוֹנֵן הָבִית, וְיִצְרָק
דְּרִי מִרְבּוֹ, שְׁהָא
רַבִּי חֲתָמִן הִזְכִּיק
וְהִקְבִּיעַ, וְכֹאֵל נִגְלֵה הָעִיר,
וְהַבְּשִׁי לְהַרְגָּהּ בְּלִי
אֲחִיקָם, וְכַסְתָּ סֶכֶךְ מִלֵּךְ
בְּכֵל, מִצְעָא הַזֵּה
חֲלָל עַל דְּהַסְדָּה,
כִּי אֲחִירֵי שְׁלֹדֶה הָעִיר
וְשִׁנְרָה הָבִית, מוֹכִיד
סִמְכֵה הַחִיּוֹת עַל
יִשְׁלֵם, וְאִעֵי שְׁהָא
עַל הַסְדָּה לְסוֹד הַחֲרִישִׁי,
שֶׁמֶסְכֵּךְ בְּשִׁיר מִטָּה, וְאִם
חֲמִישִׁי, וְחֲשֵׁרֵי שְׁבַת,
וְשִׁנְרֵית וְשִׁנְרֵית
אֵת עַל הַסְדָּה, מִסְכָּה
הַסִּמְכֵה מִן הַסְרִיפֵה.
וְאִי מוֹנֵה לְסוֹד חֲרִישִׁי
[וְלִסְדָּה פִּרְעוֹנִית עַל
הַסְדָּה, בְּחִזֵּךְ הָרִבְעִי
הַקְבָּעָה עֲשֵׂה, וְכַמְשִׁי
לְנֹדֶה, וְשִׁבְעִי עֲשֵׂה
נִגְלֵה, וְאִם אֲחִיקָם וְכַמְשִׁי
בְּאֵת שְׁמֹעִה פִּרְעוֹנִית
הַיּוֹלֵם בְּחִזֵּךְ בָּלָל, וְרִי
כִּי שְׁמֹעִה כִּיֹּם שְׁשִׁי,
אֲחִירֵי כִּי דְרִי חֲטָט
בְּאֵת טַעֲלֵה מִטָּה מְנִינָה,
פִּירִי כִּל הַתְּרֵב כְּמִנְיָה
עֲשֵׂה, וְרִי אֵל לִאֲחִיטָנָה
בְּהֵן, וְרִי כְּמִי מוֹנֵה
טוֹבִים שְׁמֹאֵר לְהַתְּעוֹת
כֵּן, כְּטַלֵּה, וְכִי לֹא הִרְעִה

להתענות בהן מהענה, ורא
ואסור להתענות בהן, כדכח
הענית, בזמן הבית היו ימי

הזאתיל והובסלו בו הצרות. ימים שבעה עשר בתמוז נמי אירע חמשה דברים כדמין בפרק בתרא דמעניות (דף כו. א.) אבל חורבן בית המקדש תקיפא טובא ועוד לא דמי לנ' בלב דלר' אהר' הובסלה זו: ז"ל תשעה בתמוז שבו הובקעה העיר.

וישינו בראשונה אבל בשניה הוצגה
 צ"ח ומשום הכי בעדין צ"ח פענית
 וכן ברייתא מתנין בירושלמי וגרסי'
 בה צ"ח במחזו ואע"ג דמבי בקרא
 בשבועה לתדע קלקול חשבונות היו
 שם ופליגי אש"ס דרין ורזה לומר
 דמחזק ערדמם טעו בחשבונם ולא
 רזה הפסוק לשנות ממה שזיו
 ספורים: זה השענה כאב שבו
 נעשה. בפרק תהלה דמעות דף
 ג' רמי קראי אהדי' דבסוף מלכס
 כמי' דנשק' בשבועה ובספר ירמיה
 כמי' בעשור לתדע וישקוף וגו'
 ומשני דב' לתדע נקטו איזים
 להכל ואכלו ושמו בו [שניע] שמיני
 ומשניע עד שפנה היום לעומתי ערב
 הלכו בו הלא ונשקף עד שקיעת
 החמה בעשור:

וירד רבי אליעזר ורחק. ממחנה
דעל קטלו מפני מנוסה לא
היה ליה לאקשוי דלפנוס לא חשיב יריט
ואפילו הכי מדליקין גרות וזכר לנס:
ומיפוק

באב שבו נשרף בית אלהינו ואמאי קרי ליה חמישי
השביעי זה ג' בתשרי שבו נהרג גדליה בן אחיק
בן נתניה הרגו ללמדך ששקולה מיתתן של צדיקים
ואמאי קרי ליה שביעי שביעי לחדשים צום העשירי
סמך מלך בבל על ירושלים שנאמר יויה דבר ה'
בחדש העשירי בעשור לחדש לאמר בן אדם כתב
עצם היום הזה סמך מלך בבל אל ירושלים ואמאי
לחדשים והלא היה ראוי זה לכתוב ראשון ולמה נס'
חדשים כתיקנן ואני איני אומר בן אלא צום העשירי
באת שמועה לגולה שהוכתה העיר שנאמר יויה
בעשירי בחמשה לחדש לגלותו בא אלי הפ'
הוכתה העיר ועשו יום שמועה כיום שריפה
שאני אומר על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון
אחרון ועל אחרון ראשון יאלא שהוא מונה לסדר
לסדר פורעניות איתמר רב ורבי חנינא אמרי
רבי יוחנן ורבי"ל אמרי לא במלה מגילת תענית
במלה מגילת תענית הכי קאמר בזמן שיש שלום
אין שלום צום והנך נמי כי הני רבי יוחנן ורבי
לא במלה מגילת תענית הני הוא דתליניהו רחמנ'
הנך כדקיימי קיימי מתיב רב כהנא מעשה וגזרו
יודר ר"א ורחץ ורבי יהושע וסיפר ואמרו להם
שהתעניתם א"ר יוסף שאני חנוכה דאיכא מצוה א'
ותיכיל מצותה אלא אמר רב יוסף שאני חנוכה
רב אחא בר הונא בתלתא בתשרי במילת אדרכת'
מלכות יון גזרה שלא להזכיר שם שמים על פ'
חשמונאי ונצחום התקינו שיהו מזכירין שם שמים
היו כותבים בשנת כך וכך ליוחנן כהן גדול לאל ע
בדבר אמרו למחר זה פורע את חובו ונמצא שטר
ואותו היום עשאוהו יו"ט ואי סלקא דעתך במלה
במול אחרנייתא מוסיפין הכא במאי עסקינן בזמן

ה' אלו שלוש תעניות י"ז בתמוז וג' בחשוון וי' בטבת, בזמן שיש שלום הם כימים טובים
ב' יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה וגו', אין שלום צום, ושאר הימים התעניות במגילת
טובים ואסורים בתענית, עכשיו בטלה. ור' יוחנן ור' יהושע בן לוי אמרו לא בטלה, הני

יִשְׂרָאֵל רַב הָאָדָם בְּרִינָה כו'. דְּלוּלוּ יְמֵי תַעֲנִית וְיִטּוּ בִּזְמַן הַזֶּה אֲשֶׁר
הַמַּלְאָכִים קִיִּים וְתַמְתִּימָן בִּזְמַן הַזֶּה קָא מֵייר מִדְּקַמֵּי וְכַסְמִקְדָּשׁ קִיִּים כו':
שִׁשִּׁי שְׁשִׁים. אֲשֶׁר יֵד הָעוֹבְדֵי בִּכְוֹסֵי תְּקִיפָה עַל יִשְׂרָאֵל: יְהִי לְשָׁעָן וְלִשְׁמֵחָה.
יִשְׂרָאֵל בְּחֶסֶד וְתַעֲנִית: יֵשׁ גִּזְרֵי הַמַּלְכוּתִי זֶה. חֻבָּה לְהַתַּעֲנוּת

בה: רלו אין מחענין. וכוין דרשות
הוא לא מטרמין שלמים עליהו:
ארבעה דברים הללו כו'. וזו אחת
מהו והג' שניין תחוספת דמועה
ובספרים שו' אלס ישיני המרעות
וגו' האלו והבקר ישעת וגו' ומרס
שרה את בן הבד המרמיר וגו' (בראשית כא):
סמך מלך ככל. התחיל ללוד עליה:
שמועה גלולה. לגלות כינה שגלו
לכלל אחת עשרה שנה לפני ההוינין:
שאני אומר על ראשון. שסמך
מקרא: ראשון. לפורענות. בתחלה
הנבקה העיר ואח' שגרף הבית
תשעה בלז ובתשרי שלאחריי בלחם
גלולה וכוונת שלאחריי בלחם
השמועה: והוא אומר על ראשון.

שפסוק אחרון (לפרענות: ועל
 אחרון. שנתקרא ראשון לפרענות
 שהי תחילה סמן "ולח"כ הובקעה
 נמלא "ו" בתחום שהוא ראשון בקבוצה
 אחרון לסמיכות בבל שהוא מאוחר
 במקרא: אלא שהוא מונה לסדר
 חדשים. ואחר שאל הקפד המקרא
 אלא על סדר החדשים לכך מנה
 תמוז קודם לטבת ואזי מונה א' אלול
 לסדר פורענות: בטלה מגילה
 פנימית. ימים טובים שקבעו חכמים
 ע"י גמס שאירעו בהם ולאחריו
 בתענית יום א' מהן א' בהקפד וכתבום
 במגילה ראש אלול ויבאר דלא
 להתענה בכו כ' עכשיו שמר
 היום בטלו ומוותרין בהקפד ובתענית:
 א' שולס לוס. ואע"ג דזמן הבית
 הריגו מועדים טובים: ויבאר
 ב' כ'

החמשה בטבת שבו בשתי עשרה שנה מירושלם לאמר ראין דברי מדבריו לאומר על ראשון חדרים ואני מונה שלה מגילת תענית ורבי חננא אמרי לוי לששון ולשמחה הושע בן לוי אמרי בכנין בהמ"ק אבל ענית בחנוכה בלוד או והתענו על מה אביי ותיבטיל איהי ויפרסם ניסא מותיב מן שטרייא שגזרה ש וכשגברה מלכות אפילו בשטרות וכך ון וכששמעו חכמים של באשפה וביטלו מגילת תענית קמייא שביט המקדש קיים ותיפוק

להזכיר שם שמם בשטר כלל ובטלוחו, ואותו היום שגזרו כך ג' בתשרי היה ועשאוהו וכתבתי, ואי סיד בטלה מגילת הענית וכל הרצוה להתענות מתענה, הראשונות בטלו ונסקבעוהו לשלשה בתשרי יום טוב בזמן שהיה הבית קיים, וכי אמרין אן בדטלה מגילת

(ח) נראה

[illegible]

תורה אור השלם

1. כה אמר יי צבאות
צום הרביעי וצום
החמישי וצום השביעי
וצום העשירי יהיה לבית
יחודה לששון ולשמחה
ולמגדים טובים והאמת
והשלום אהב:

זמריה ח' יט

2. בחודש הרביעי
בתשעה לחדש ויחזק
הרעב כעיר ולא יהיה
לחם לעם הארץ:

יירמיהו נב 1
3. ויהי דבר יי אלי בשנה
התשיעית
העשרי בעשור לחדש
לאמר: יחזקאל כד א
4. ויהי בשמי עשרה
שנה בעשרי
לחדש לגלותנו בא אלי
הפליט מירושלם לאמר
הכתה העיר:

גליון הש"ס

נב' ואני אין דורש
במותו. עיין נספר נרמ
יוסף יו"ד סי' רמב סעיף
ג.

מוסף רש"י

ביתר. עיר גדולה והיא
ישראל דרין בה, בחסות
ניטון פרק הניזקין (ג.)
אשקא דריסמק חרב ביתר
(חמניח ב.ו.)

רבינו חננאל (המשך)

שֶׁלֹּם צוֹמֵת הוּא הַחֲלִילִי
רְחֵמֵנוּ בְּכֵן הַיָּהּ, אֲבִי
אֱלֹהֵינוּ בְּרִיבֵינוּ אֲמִינוּ.
יָקִים עַד עַשְׁמוֹ, וְנִמְצֵיךְ
עִמָּךְ עַל אֲדָרַם סִבֵּל
נִגְלִיל הַתְּעִיט מִשְׁעָה
וְנִזְרֵנוּ תְּעִיט בְּחֻמֵּי כְלָדוֹ.
יִשְׁמַע לָנוּ י' יִרְשָׁע עַד
וְהִנֵּנוּ לָנוּ כֵּן שְׁעִימָה.
(ב) כְּלָלֵנוּ, בְּרַחֲמֵינוּ וְנִפְקֵינוּ
שֶׁנִּי חֲנִיכָה אֲדָרַם צִוִּית
הַחֲלִילֵת נָ, וְנִדְחָה, לֵאמֹר
מִשּׁוֹס דְּמִרְסֵס נִיכָא
דְּחִינְכָה, אֲתִחְבֵּן חֹב
מִיָּה, בְּחִלְתָּהּ בְּחִשְׁרֵי
בְּשִׁילֵי אֲרוּכֹתֶיךָ כֵּן
שִׁירָא כּוֹל, מִיָּה, הִיוּ
כְּחֻבֵינוּ מִשְׁחֻרֵי חֲנִיכָה
כֵּן וְכִי לִיחֻחַ כֵּן בְּנִלֵנוּ
שִׁחָה כֵּן לִי עֲלִי עֲלִינוּ
וְנִזְרֵנוּ חֲכִימֵינוּ לְמִדָּה שֶׁשֶּׁר
זֶה אֵת חֲכֻמָּה וְנִמְצָא שֶׁשֶּׁר
עֲלִינוּ מִשְׁחֻרֵי בְּחֻמֵּי שֶׁשֶּׁר
קִרְיָנוּ חֲכֻמָּה כֵּן אֲבִירָא וְשֶׁל

העניית אחר תרובן הבית.
וענת מחדשין. ופרקין זה
כמו יום טוב שאסור
לעיל עננתם על דברי חכמים.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones